

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Error Atticorum. c. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

CAPVT I.

Error Atheorum.

Supponendum tanquam notissimum in hac questione nobis erat, Deum esse: solum autem in disputationem reuocandum, quod S. Thom. in his articulis proposuit. Verum cum magna turba Atheistarum hac nostra ætate in Ecclesiam intruerit, necessarium duxi, huius erroris auctores in hoc cap. referre. Omnium ergo primi Atheistæ, si credimus Ciceroni li. 1. de Nat. Deor. in prin. Plutarcho lib. 1. de placitis Philosoph. c. 7. Lactantio lib. 1. diuin. inst. c. 2. & lib. de ira Dei, c. 9. Eusebio 1. 4. de demonstr. Euangel. c. 6. & Theodoro 1. 3. Græcic. affect. c. 1. in prin. fuerunt Protagoras qui Deum esse in dubium vocauit, & Diagoras, Melius, Cyrenæus, Theodorus, & alij qui id expresse negarunt: ideoque *atheoi*, quasi sine Deo dicti sunt. In ea vero sententia hoc nostro seculo multi hæretici plene conuiescunt. Vt enim restantur Hedio. in epist. ad Philippum Melanc. & Lindanus in suo Dubitatio, dum pauci homines huius temporis maxima inconstantia ex Catholicis sunt Lutherani, ex Lutheranis Zuingliani. & ex his Calvinistæ, atque singulas sectas experimur, & proficentur, in profundum malorum prolapsi Deum esse negant. Hi Atheistæ iam nunc Politici dicuntur, quod aliarum rerum procuracionem non habeant, quam earum, quæ ad externam reipubl. gubernacionem pertinent; de religioso autem cultu ea ratione dumtaxat solliciti sint, quatenus ad continendos populos in ciuili disciplina, & obedientia arbitrio humano expedire iudicauerint. Quæ falsa simulatio pietatis ex ipso Atheismo plane profecta est.

Hac de re Machiuaellus cuius Florentinus nomen multis ante annis librum edidit, qui statim publico edicto inquisitorum iure optimo interdictus fuit: eius assidua lectione, & doctrina, in qua non parum profecerat, Henricus III. Rex Galliarum permotus, pessimos mores, & hæreses in suo regno diu tolerauit, & si credendum est pijs, & Catholicis quam plurimis illius regni, dum ex vna parte se Catholicum simulauit, & ex alia hæreticorum mores eo animo sectatus est, vt summa pace, & imperio regnum gubernaret, totum crudeliter vastauit, & in scipsum diuisit, donec ipse infelicissima morte vitam finiuit: ex qua ciuili seditione maxima pars adhuc superest belli & ærumnarum: vt vel inde sibi persuaadeant Politici, quam parum prosit, imo quantum noceat Atheismus temporali paci, & gubernationi regni, quam solam, ad hominum felicitatem sufficere, arbitrantur.

Huius vero sectæ permultos esse Geneuæ in Ecclesia, quam dicunt Italicam, ex eo colligit Lindanus loco allegato, quod cum Calvinistæ de abolendo semel Pontificatu Romano, purgatorio, aliisque dogmatibus inter se consultarent, vnus insignis eorum magister dixit, *Afferamus animam vnam cum corpore interire, sic purgatorium cum Missa, & Romano Pontifice sequel. abolebimus.* Et sane qui semel in eum errorem adducitur, vt animam hominis putet esse mortalem, facile in Atheismum declinabit.

Vsq. in I. partem Tomus I.

CAPVT II.

Non posse euidenter ostendi, Deum esse, arbitratur Alliaccensis.

Superuacaneum duxi testimonijs Scripturarum, Patrum, Philosophorumque gentilitum, & communi omnium nationum consensu hunc errorem confutare: nam hæc omnia facili negotio Athei contemnent: Catholicis vero adeo trita sunt, vt opus non sit singula speciatim referre: satis igitur sit, illad in memoriam reuocare, quod nulla hætenus tam barbara natio fuit, quæ numen aliquod non agnosceret, cui cultum deferret, & inuocaret, vt merito dixerit Epicurus præced. disp. cap. 1. allegatus, nullum fuisse genus hominum, quod non haberet sine doctrina anticipationem quandam Deorum. In huius veritatis confirmationem innumera congerit Ethniconum testimonia Engubinus lib. 1. 1. & 6. de perenni Philosophia. Rationibus igitur solum nobis agendum est, nec probabilibus dumtaxat, & topicis argumentis differendum, sed demonstrationes euidenter in medium sunt afferende. Quoniam vero inter Catholicos, qui Deum esse fatentur, nonnulli in dubium vocarunt, an Deum esse demonstrari possit, priusquam rationes afferantur, hæc difficultas examinanda est.

Fuit autem sententia quorundam, quam memorat S. Thomas 1. contra gent. c. 22. qui affirmabant, demonstrari non posse, sed sola reuelatione constare Deum esse. Hanc tribuunt recentiores Rabbino Moyse lib. 3. cap. 6. Ferrariensis tamen 1. contra gent. cap. illo. 12. solum dicit Rabbini illum huius sententiæ meminisse, quam sane ex Scholasticis secutus est Alliaccensis in q. 3. art. 2. lit. x. adhibito quodam temperamento. Afferit enim, Deum esse, euidenter demonstrari non posse, esse tamen naturaliter probabile: quare omnem Dei noticiam non refert in supernaturalem reuelationem: neque vero negat eam probabilitatem maximam esse, & quæ omnibus statim appareat, vt superiori disputatione expositum est; sed solum affirmat, nullam Dei noticiam posse naturaliter ad euidentiam peruenire.

Hanc autem sententiam præcipue probat diluendo rationes, quæ tanquam euidentes afferri solent. Deinde confirmari potest hoc argumento, quod ipse tertio loco adducit in principio questionis. Non est nobis euidenter notum, Deum esse vnum, ergo neque Deum esse: perinde enim est demonstrare Deum esse, atque vnum esse, quoniam nomine Dei nil aliud intelligimus, quam vnum quoddam ens infinitum supra omnia entia.

CAPVT III.

Deum esse posse demonstrari, communis est Theologorum opinio.

Posterior sententia, quam censeo veriotem, communis est inter Theologos, qui decent ratione naturali demonstrari posse Deum esse. Sic tradunt S. Thomas, Caietan. & recentiores in hoc art. & 1. contra gent. cap. 12. & 13. & Ferrarien. ibidem. Albertus 1. p. q. 1. 7. 1. p. questionis, Richard. in 1. d. 3. a. 1. q. 3. Agidius q. 1. art. 3. Scotus in 1. dist. 2. q. 2. §. Ad 1. quest. Marfil. in 1. q. 5. artic. 1. Henric. in Sum. artic. 23. q. 4. Inter hos autem Agidius non eodem modo, atque alij, eam defendit: cum enim

H

Sine doctrina apud omnes gentes fuit anticipatio Dei. Engubin.

Rabb. Mo.

Alliaccensis 4

Argumentum pro sententia Alliacc.

Verior sententia. S. Thomas, Caietan., Ferrarien., Albert., Richardus, Agid., Scotus, Marfil. & Henricus.